ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN MISCHO της 15ης Απριλίου 1986 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Στην υπό κρίση υπόθεση καλείσθε να κρίνετε το νόμιμο ή μη χαρακτήρα, έναντι του κοινοτικού δικαίου, του συστήματος διαφοροποιημένων τιμών γάλακτος, το οποίο εφαρμόστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι την άνοιξη 1984. Πράγματι, το σύστημα αυτό εγκαταλείφθηκε έκτοτε, κατά τα λεγόμενα του καθού, για λόγους αποκλειστικά εμπορικούς και ασχέτως προς το ζήτημα της νομιμότητάς του.

I — Τα βασικά στοιχεία της διαφοράς

Ο τομέας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων διέπεται από κοινή οργάνωση αγοράς κατά την έννοια του άρθρου 40 ΕΟΚ, η οποία δημιουργήθηκε με τον *κανονισμό 804/68* του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1968 [1].

Με την προσχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου στην Κοινότητα το 1973, τέθηκε το πρόβλημα της ένταξης στην κοινή αυτή οργάνωση του βρετανικού συστήματος παραγωγής και εμπορίας γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων, το οποίο διέφερε σημαντικά και από πολλές απόψεις από το σύστημα της ηπειρωτικής Ευρώπης.

Το σύστημα αυτό χαρακτηρίζεται από τις « Milk Marketing Boards » (οργανώσεις εμπορίας γάλακτος, στο εξής: MMB), οι οποίες έχουν συσταθεί από το 1933 στην Αγγλία και την Ουαλία, καθώς και σε τρεις παραγωγικές περιφέρειες της Σκωτίας, στη δε Βόρεια Ιρλανδία από το 1955. Απολαύουν σειράς προνομίων, από τα οποία θα αναφέρω τα κύρια.

Η διατήρηση των MMB, τηρουμένων των διατάξεων της Συνθήκης ΕΟΚ και του παραγώγου δικαίου, έγινε δεκτή με τη δήλωση περί του υγρού γάλακτος, του χοιρείου κρέατος και των αυγών, της 27ης Οκτωβρίου 1970, που είναι προσαρτημένη στην Τελική Πράξη Προσχωρήσεως.

Φαίνεται ότι επικρατούσε τότε η πεποίθηση ότι οι υφιστάμενες κοινοτικές κανονιστικές ρυθμίσεις σχετικά με τους τρεις προαναφερθέντες τομείς δεν χρειαζόταν να τροποποιηθούν για να ληφθούν υπόψη οι ανησυχίες που εξέφρασε η αντιπροσωπεία του Ηνωμένου Βασιλείου κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων [2].

Έγινε ωστόσο αντιληπτό στη συνέχεια ότι η κατάσταση που προέκυπτε από τις βρετανικές Marketing Boards δεν παρέλειψε να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα σε σχέση προς το κοινοτικό δίκαιο.

Το Δικαστήριο είχε επανειλημμένα την ευκαιρία να εκφραστεί σχετικά με τις Marketing Boards ή με εθνικούς ή περιφερειακούς οργανισμούς αναπτύξεως και εμπορίας ορισμένων τύπων γεωργικών παραγωγών [3].

Στην υπόθεση 83/78 (Pigs Marketing Board), το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι τα συστήματα αγοράς σαν αυτό της Pigs Marketing Board δεν συμβιβάζονται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν τόσο από τα άρθρα 30 και 34 της Συνθήκης ΕΟΚ, όσο και από τον κανονισμό περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον οικείο τομέα (σκέψη 65).

* Μετάφραση από τα γαλλικά.

1 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82.

2 — *Συνθήκες περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, έκδοση 1982, σσ. 1304-1307.

3 — Βλέπε ιδίως τις υποθέσεις: 83/78, Pigs Marketing Board κατά Redmond, Rec. 1978, σ. 2347, 222/82, Apple and Pear Development Council κατά Lewis, Συλλογή 1983, σ. 4083, 123/83, Bureau interprofessionnel du Cognac κατά Guy Clair, Συλλογή 1985, σ. 391.

Το Δικαστήριο έκρινε συγκεκριμένα ότι:

« Επομένως, κάθε διάταξη ή εθνική πρακτική που θα μπορούσε να μεταβάλει το ρεύμα των εισαγωγών ή εξαγωγών ή να επηρεάσει το σχηματισμό των τιμών της αγοράς, εμποδίζοντας τους παραγωγούς να αγοράζουν και να πωλούν ελεύθερα μέσα στο κράτος όπου είναι εγκατεστημένοι ή σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος υπό τους όρους που θέτουν οι κοινοτικοί κανόνες και να ωφελούνται άμεσα από τα μέτρα παρεμβάσεως ή οποιαδήποτε άλλα μέτρα ρυθμίσεως της αγοράς που προβλέπει η κοινή οργάνωση, είναι ασυμβίβαστη προς τις αρχές αυτής της οργανώσεως » (σκέψη 58).

Το Δικαστήριο πρόσθεσε ότι:

« Κάθε παρέμβαση κράτους μέλους ή περιφερειακών ή εντεταλμένων αρχών του στους μηχανισμούς της αγοράς, πέρα από εκείνες που προβλέπονται ειδικά από τον κοινοτικό κανονισμό, συνεπάγεται τον κίνδυνο παρακωλύσεως της λειτουργίας της κοινής οργανώσεως αγοράς και δημιουργίας αδικαιολόγητων πλεονεκτημάτων για ορισμένες ομάδες παραγωγών ή καταναλωτών εις βάρος της οικονομίας άλλων κρατών μελών ή άλλων οικονομικών ομάδων μέσα στην Κοινότητα. Σχετικά, είναι αδύνατο να γίνει δεκτό το επιχείρημα του Board, ότι η πολιτική του επί των τιμών εξαρτάται από τάσεις της αγοράς και επομένως δεν διαταράσσει το σχηματισμό τιμών σύμφωνα με τον κανονισμό » (σκέψεις 60 και 61).

Στην υπό κρίση υπόθεση, ωστόσο, το Δικαστήριο δεν καλείται να εξετάσει αν συμβιβάζονται προς τη Συνθήκη οι Milk Marketing Boards. Πράγματι, το Συμβούλιο έχει επιφέρει μεταβολή στην κοινή οργάνωση αγοράς του τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, ώστε να γίνει δυνατό να επιτρέπονται τέτοιου είδους οργανισμοί.

Αυτό έγινε με τον *κανονισμό 1421/78* του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 1978, με τον οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 25 του κανονισμού 804/68 [4].

Λόγω της υψηλής επιβάρυνσης, την οποία συνεπάγεται για την Κοινότητα το σύστημα παρεμβάσεως που προβλέπεται από τον κανονισμό 804/68, το Συμβούλιο έκρινε σκόπιμο να επιτρέψει άλλους μηχανισμούς που να καθιστούν δυνατή την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης, ελαττώνοντας ταυτόχρονα την προσφυγή σε μέτρα παρεμβάσεως.

Ενόψει του γεγονότος ότι ορισμένες δραστηριότητες των MMB που υπάρχουν στο Ηνωμένο Βασίλειο συνέβαλαν στον προσανατολισμό της κύριας ποσότητας του γάλακτος που παράγεται σ' αυτό το κράτος μέλος προς την άμεση ανθρώπινη κατανάλωση, το Συμβούλιο έκρινε ενδεδειγμένο να προβλέψει τη δυνατότητα αναγνωρίσεως των εν λόγω Boards και, υπό ανάλογες συνθήκες, άλλων παρόμοιων οργανισμών σε άλλα κράτη μέλη, εξασφαλίζοντας ότι τα προνόμια των οποίων απολαύουν συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο και συνάδουν προς τις γενικές αρχές της Συνθήκης (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 1421/78).

Τα εν λόγω προνόμια συνίστανται ιδίως στο αποκλειστικό δικαίωμα αγοράς από τους παραγωγούς που είναι εγκατεστημένοι σε ορισμένη περιφέρεια του παραγομένου γάλακτος. Στο δικαίωμα αυτό αντιστοιχεί η υποχρέωση του εν λόγω οργανισμού να αγοράζει το γάλα που συγκεντρώνει κάποιες ελάχιστες προϋποθέσεις.

Οι MMB έχουν επίσης το δικαίωμα να προβαίνουν σε εξομοίωση των τιμών που καταβάλλονται στους παραγωγούς χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τον προορισμό του γάλακτος που αγοράζουν από καθέναν από αυτούς.

Κατά το νέο άρθρο 25, μια οργάνωση σαν την MMB μπορεί να επιτρέπεται να λειτουργεί

4 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 211.

μόνο αν ανταποκρίνεται σε ορισμένα κριτήρια αντιπροσωπευτικότητας και αν η ποσότητα του γάλακτος που χρησιμοποιείται στο οικείο κράτος μέλος για άμεση ανθρώπινη κατανάλωση υπό μορφή πλήρους γάλακτος ή άλλων νωπών προϊόντων φτάνει τα ποσοστά που καθορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού.

Τέλος, η χορήγηση άδειας για οργανώσεις αυτού του τύπου εξαρτάται από την τήρηση των γενικών κανόνων που οφείλει να εκδώσει το Συμβούλιο, ώστε να εξασφαλίζει, μεταξύ άλλων, ότι η άσκηση των προνομίων τους:

— συμβιβάζεται με τις γενικές αρχές της Συνθήκης και ιδίως με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων καθώς και τη μη διάκριση μεταξύ των παραγωγών που πωλούν το γάλα τους στην οργάνωση και των ενδιαφερομένων που επιθυμούν να αγοράσουν γάλα από αυτή·

— δεν θίγει, παρά μόνον εντός των απολύτως αναγκαίων ορίων, τον ανταγωνισμό στο γεωργικό τομέα·

— δεν διακυβεύει την ομαλή λειτουργία της κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, ιδίως σε ό,τι αφορά το καθεστώς τιμών και παρεμβάσεως.

Κατ' εφαρμογή του κανονισμού αυτού, το Συμβούλιο όρισε, με τον *κανονισμό 1422/78* της ίδιας ημερομηνίας[5], τις συγκεκριμένες προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να επιτραπεί στο Ηνωμένο Βασίλειο να παρέχει αυτά τα ειδικά δικαιώματα στις πέντε προαναφερθείσες ΜΜΒ. Ειδικότερα, το *άρθρο 9*, παράγραφος 1, ορίζει ότι *οι τιμές στις οποίες πωλούν το γάλα οι ΜΜΒ είναι οι ίδιες για όλους τους αγοραστές και δεν μπορούν να διαφοροποιηθούν παρά μόνο*:

α) ανάλογα με τον προορισμό για τον οποίο θα το χρησιμοποιήσει ο αγοραστής,

β) ανάλογα με άλλα κριτήρια που καθορίζονται σύμφωνα με μια διαδικασία διαπραγματεύσεων, στις οποίες εκπροσωπούνται με ίσους όρους η οικεία ΜΜΒ και οι αγοραστές του γάλακτος.

Η παράγραφος 2 προσθέτει ότι καμία διαφοροποίηση ανάλογα με τον προορισμό δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου μεταξύ των γαλακτοκομικών προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών και των εγχωρίων προϊόντων. Το άρθρο 10 υποχρεώνει το Ηνωμένο Βασίλειο να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για το συνεχή έλεγχο της τήρησης, εκ μέρους των ΜΜΒ, των αρχών και κανόνων του κοινοτικού δικαίου, καθώς και των ειδικών όρων που συνοδεύουν τη χορήγηση του δικαιώματος.

Με τον *κανονισμό 1565/79* της 25ης Ιουλίου 1979[6] η Επιτροπή, επιτρέποντας στο Ηνωμένο Βασίλειο να παρέχει τα εν λόγω ειδικά δικαιώματα στις ΜΜΒ, το υποχρεώνει ταυτόχρονα, με *το άρθρο 6*, παράγραφος 1, να εκδίδει τις αναγκαίες λεπτομερείς διατάξεις για το διαρκή έλεγχο της τήρησης των διατάξεων του άρθρου 9 του κανονισμού 1422/78. Η παράγραφος 2 προσθέτει ότι οι διατάξεις αυτές ορίζουν ιδίως τον προσδιορισμό των πιθανών «προορισμών» κατά την έννοια της παραγράφου 1, στοιχείο α), του προαναφερθέντος άρθρου, καθώς και τα «λοιπά κριτήρια» αντικειμενικής φύσεως που μπορούν να ληφθούν υπόψη σύμφωνα με την παράγραφο 1, στοιχείο β), του ίδιου άρθρου. Το δεύτερο εδάφιο ορίζει ότι: «Η διαφοροποίηση της τιμής πωλήσεως βάσει του προορισμού της ή άλλων κριτηρίων στόχων (άλλων αντικειμενικών κριτηρίων) δεν αποκλείεται παρά στο μέτρο που θα κατέληγε σε διάκριση μεταξύ αγοραστών γάλακτος

5 — Κανονισμός 1422/78 του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 1978, περί της χορηγήσεως ορισμένων ειδικών δικαιωμάτων σε οργανώσεις παραγωγών γάλακτος στο Ηνωμένο Βασίλειο (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 213).

6 — Κανονισμός 1565/79 της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 1979, περί καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής του προαναφερθέντος κανονισμού 1422/78 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/025, σ. 243).

ή που θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της κοινής οργανώσεως αγορών και, ειδικά, του καθεστώτος της παρεμβάσεως και των κοινοτικών ενισχύσεων ».

Για να εξασφαλιστεί η συμμόρφωσή της προς την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση, η *βρετανική νομοθεσία* τροποποιήθηκε ιδίως με τους MMB (special conditions) Regulations του 1981, που είχαν εφαρμογή σε ολόκληρο το Ηνωμένο Βασίλειο, και με τους Milk Marketing Scheme (amendment) Regulations του 1981, που ίσχυαν για τις πέντε προαναφερθείσες MMB, μεταξύ των οποίων και η MMB Αγγλίας και Ουαλίας[7]. Ενόψει του δεσπόζοντος ρόλου της, οι διάδικοι συμφωνούν να στηρίξουν την υπό κρίση υπόθεση στην πρακτική της τελευταίας, αφού η πρακτική των λοιπών MMB είναι ουσιαστικά η ίδια.

Δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, και ιδίως του *άρθρου 66* του Milk Marketing Scheme 1933, όπως τροποποιήθηκε, οι τιμές του γάλακτος καθορίζονται εφεξής από ισομερή επιτροπή που αποτελείται από εκπροσώπους της MMB και της Ομοσπονδίας εμπορίας γαλακτοκομικών προϊόντων (« Dairy Trade Federation »), σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 9, παράγραφος 4, του άρθρου1422/78[8]. Η παράγραφος 8 του άρθρου 66 ορίζει ότι η τιμή του γάλακτος το οποίο πωλεί η Board καθορίζεται στο ίδιο ύψος για όλους τους αγοραστές που προτίθενται να χρησιμοποιήσουν το γάλα για τον ίδιο προορισμό, επιτρέπει όμως στην ισομερή επιτροπή να διαπραγματευτεί διαφορετικές τιμές ώστε να λαμβάνονται υπόψη ορισμένες ειδικές συνθήκες. Υπό την επιφύλαξη της διατάξεως αυτής, η παράγραφος 7 επιτρέπει στην ισομερή επιτροπή να διαπραγματεύεται τιμές διαφορετικές από τη σταθερή τιμή που ισχύει για το γάλα, το οποίο πωλείται για ανθρώπινη κατανάλωση, αναλόγως του αν το γάλα προορίζεται για την παρασκευή σειράς προϊόντων, τα οποία και απαριθμεί, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται το βούτυρο και η κρέμα γάλακτος.

Κάνοντας χρήση αυτής της παρεχόμενης ευχέρειας, η MMB Αγγλίας και Ουαλίας εφάρμοσε ένα ευρύτατο φάσμα τιμών πωλήσεως για το γάλα. Έτσι, όπως προκύπτει από τον κατάλογο των κατωτάτων τιμών πωλήσεως του γάλακτος που παραδόθηκε το Σεπτέμβριο 1983, κατάλογο που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή κατ' εφαρμογή του άρθρου 9, παράγραφος 5, του κανονισμού 1422/78, η τιμή του γάλακτος που προοριζόταν για την παραγωγή βουτύρου διέφερε, αναλόγως του αν το βούτυρο προοριζόταν είτε για την παρέμβαση ή την αγορά βουτύρου χύμα είτε για τη λιανική πώληση συσκευασμένου βουτύρου. Εντός της καθεμιάς από τις δύο αυτές κατηγορίες, γινόταν περαιτέρω διαφοροποίηση της τιμής του γάλακτος, αναλόγως του αν το αποκορυφωμένο γάλα που λαμβανόταν κατά την παρασκευή βουτύρου προοριζόταν να πωληθεί για τη διατροφή ζώων, για την παρασκευή αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη ή για άλλες χρήσεις. Η δεύτερη αυτή διαφοροποίηση ίσχυε και για το γάλα που προοριζόταν για την παρασκευή κρέμας.

Κρίνοντας ότι η πρακτική αυτή υπερέβαινε τα επιτρεπόμενα από την οικεία κοινοτική κανονιστική ρύθμιση πλαίσια, η Επιτροπή κίνησε στις 10 Ιουνίου 1982 κατά του Ηνωμένου Βασιλείου τη διαδικασία του άρθρου 169 ΕΟΚ, η οποία κατέληξε, μετά την έκδοση αιτιολογημένης γνώμης στις 10 Ιουνίου 1983, σε προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου με δικόγραφο που ενεγράφη στο πρωτόκολλο στις 25 Ιανουαρίου 1984. Η γαλλική κυβέρνηση κατέθεσε, στις 5 Νοεμβρίου 1984, υπόμνημα παρεμβάσεως, υποστηρίζοντας τα αιτήματα της Επιτροπής, η οποία ζητούσε από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, επιτρέποντας στις MMB να εφαρμόζουν τις περιγραφείσες διαφοροποιή-

7 — *Statutory Instrument 1981*, αριθ. 322 και 323, που τέθηκαν σε ισχύ την 1η Απριλίου 1981.

8 — Αυτό ισχύει από το 1979, δυνάμει του *Statutory Instrument 1979*, αριθ. 249, το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 4 Απριλίου 1979, και η ίδια ρύθμιση επανελήφθη με ουσιαστικά ταυτόσημη διατύπωση με το *Statutory Instrument 1981*, αριθ. 323.

σεις στις τιμές του πλήρους γάλακτος, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει των άρθρων 10 του κανονισμού 1422/78 και 6 του κανονισμού 1565/79.

II — Τα νομικά ζητήματα

Α — *Προκαταρκτικά νομικά ζητήματα και ενστάσεις απαραδέκτου που υπέβαλε το Ηνωμένο Βασίλειο*

1. Κατά το καθού, η Επιτροπή, η οποία γνώριζε ήδη από το τέλος 1978 το σύστημα διπλής τιμής του γάλακτος, το οποίο εφάρμοζαν οι ΜΜΒ, αλλά επέτρεψε ωστόσο τη λειτουργία των οργανώσεων αυτών με τον κανονισμό 1565/79, δεν έπρεπε να ασκήσει προσφυγή βάσει του άρθρου 169, αλλά να κάνει χρήση των εξουσιών που της αναθέτει το άρθρο 2, παράγραφος 3, του κανονισμού 1565/79, το οποίο ορίζει ότι: « Συμπληρωματικές γενικές λεπτομέρειες εφαρμογής (εκτελεστικές διατάξεις) ή ειδικές αποφάσεις θα θεσπισθούν από την Επιτροπή εάν αυτό αποδειχθεί αναγκαίο ». Εξάλλου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 9, παράγραφος 5, του κανονισμού 1422/78, η Επιτροπή μπορούσε και όφειλε να υποβάλει τις εν λόγω τιμές προς εξέταση στην επιτροπή διαχειρίσεως γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων.

Τα επιχειρήματα αυτά δεν μου φαίνονται εύστοχα. Οι επικρίσεις της Επιτροπής αφορούν την εφαρμογή υφισταμένων διατάξεων. Τα θιγόμενα προβλήματα δεν μπορούσαν, επομένως, να επιλυθούν με συμπληρωματικές εκτελεστικές διατάξεις ή με ειδικές αποφάσεις.

Αντιθέτως, η Επιτροπή θα είχε τη δυνατότητα, αντί να καταφύγει στη διαδικασία του άρθρου 169, να ανακαλέσει την άδεια που είχε χορηγήσει στο Ηνωμένο Βασίλειο, όπως προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 3, στοιχείο β), του κανονισμού 1422/78 για την περίπτωση που παύουν να πληρούνται οι επιβαλλόμενες προϋποθέσεις. Αν δεν το έπραξε, αυτό οφείλεται αναμφίβολα στο ότι δεν θέλησε να αμφισβητήσει το όλο σύστημα των ΜΜΒ. Επομένως, δεν θα επεκταθώ περαιτέρω σ' αυτή την πλευρά του θέματος.

Η Επιτροπή κατέθεσε στο Δικαστήριο ένα μόνο πρακτικό συνεδριάσεως της επιτροπής διαχειρίσεως γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων, κατά την οποία εξετάστηκαν οι τιμές τις οποίες εφάρμοζαν οι ΜΜΒ. Πρέπει επομένως να υποθέσουμε ότι τέτοια εξέταση έγινε μία μόνο φορά. Αυτό δεν μου φαίνεται σύμφωνο προς το προαναφερθέν άρθρο 9, παράγραφος 5, διότι δεν μπορεί να υποτεθεί ότι κατά τη διάρκεια τόσων ετών το Ηνωμένο Βασίλειο γνωστοποίησε τιμές στην Επιτροπή μία μόνο φορά.

Η παράλειψη αυτή δεν μου φαίνεται, ωστόσο, ότι μπορεί να καταστήσει πλημμελή τη διαδικασία που κινήθηκε δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης.

2. Ισχυριζόμενο ότι τα πλείστα από τα προσαπτόμενα πραγματικά περιστατικά δεν είναι επαρκώς θεμελιωμένα νομικώς, το καθού συνάγει ότι η προσφυγή της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί in limine.

Δεδομένου ότι ο ισχυρισμός αυτός προφανώς ανάγεται στην ουσία, δεν μπορεί να εξεταστεί στο παρόν στάδιο. Αν τυχόν κατά την εξέταση της ουσίας το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι πράγματι η Επιτροπή δεν απέδειξε τους ισχυρισμούς της, τότε θα πρέπει να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη.

3. Για να αποφύγω να επανέλθω σ' αυτές επανειλημμένα στη συνέχεια, κατά την εξέταση της ουσίας, θα ήθελα να λάβω θέση ευθύς αμέσως σχετικά με τις ενστάσεις απαραδέκτου που προέβαλε το Ηνωμένο Βασίλειο κατά διαφόρων ισχυρισμών της Επιτροπής, με την αιτιολογία ότι οι ισχυρισμοί αυτοί δεν αναφέρθηκαν επαρκώς κατά το προ της ασκήσεως προσφυγής στάδιο της διαδικασίας ή ότι πρόκειται απλώς για νέους ισχυρισμούς. Το Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρεται ειδικότερα στους ισχυρισμούς της περί στενής ερμηνείας του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1422/78, περί του προορισμού του βουτύρου που εξάγεται από το Ηνωμένο Βασίλειο και περί της διαταράξεως του συστήματος κοινοτικής ενισχύσεως για το βούτυρο που προορίζεται για την παρασκευή ειδών ζαχαροπλαστικής και παγωτών καθώς και για το αποκορυφωμένο γάλα που προορίζεται για την παρασκευή τυρίνης.

Το καθού επικαλείται, προς στήριξη της επιχειρηματολογίας του, την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 211/81 (Επιτροπή κατά Δανίας)[9]. Πράγματι, με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο δέχτηκε ότι: «Όπως προκύπτει από το σκοπό της διαδικασίας που προηγείται της ασκήσεως της προσφυγής λόγω παραβάσεως, το εν λόγω έγγραφο (η έγγραφη όχληση) έχει ως σκοπό να καθορίσει το αντικείμενο της διαφοράς και να δώσει στο κράτος μέλος, που καλείται να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του, τα αναγκαία στοιχεία για να προετοιμάσει την άμυνά του». Προσέθεσε δε ότι, εφόσον η λειτουργία της αιτιολογημένης γνώμης, με την οποία λήγει αυτή η προ της ασκήσεως της προσφυγής φάση, είναι η παγίωση του αντικειμένου μιας προσφυγής που ασκείται βάσει του άρθρου 169, «οι δύο αυτές πράξεις πρέπει να στηρίζονται στους ίδιους λόγους και ισχυρισμούς».

Τι πρέπει να λεχθεί για αυτές τις ενστάσεις απαραδέκτου;

α) Είναι αλήθεια ότι, με την έγγραφη όχληση και με την αιτιολογημένη της γνώμη, η Επιτροπή δεν ισχυρίστηκε ρητά, όπως το έπραξε με το δικόγραφο της προσφυγής της, ότι η διαφοροποίηση της τιμής του γάλακτος αναλόγως του αν προορίζεται για την παρασκευή βουτύρου χύμα ή βουτύρου σε πλάκες συνιστά αυτή καθαυτή παράβαση του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1422/78, και αν ακόμα δεν ληφθούν υπόψη οι επιπτώσεις που θα μπορούσε να συνεπιφέρει η πρακτική αυτή για τη λειτουργία της κοινής οργάνωσης αγοράς.

Είναι επομένως συγγνωστή μια κάποια αμφιβολία ως προς το παραδεκτό του επιχειρήματος αυτού.

Νομίζω, ωστόσο, ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν βρισκόμαστε προ διευρύνσεως του αντικειμένου της προσφυγής και ότι η Επιτροπή διευκρίνισε απλώς τις αιτιάσεις που είχε ήδη προβάλει κατά τρόπο γενικότερο στην προ της ασκήσεως της προσφυγής φάση[10].

Με την από 10 Ιουνίου 1982 έγγραφη όχλησή της, η Επιτροπή αναφέρθηκε πράγματι ρητά στην παράγραφο 1 του άρθρου 9, κρίνοντας ότι «το σύστημα διαφοροποιήσεως των τιμών του γάλακτος που προορίζεται για την παρασκευή βουτύρου και κρέμας, καθώς και του αποκορυφωμένου γάλακτος που εξάγεται από την ίδια διαδικασία παρασκευής, διακυβεύει όχι μόνο τις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας και του ελεύθερου ανταγωνισμού που περιέχονται στη Συνθήκη ΕΟΚ, αλλά και την ομαλή λειτουργία της κοινής οργάνωσης της αγοράς γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων και πιο συγκεκριμένα του συστήματος τιμών, ενισχύσεων και παρεμβάσεως, και ότι στοιχειοθετεί κατά συνέπεια παράβαση *του άρθρου 9, παράγραφοι 1 και 2*, του κανονισμού 1422/78 του Συμβουλίου και του άρθρου 6, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1565/79 της Επιτροπής»[11]. Η Επιτροπή επανέλαβε τις αιτιάσεις αυτές με την από 10 Ιουνίου 1983 αιτιολογημένη της γνώμη.

β) Η Επιτροπή τις παρατηρήσεις της τις σχετικές με τις διαταράξεις που προκλήθηκαν στις εξαγωγές (Interference with the pattern of exports) από το Ηνωμένο Βασίλειο προς άλλες χώρες της Κοινότητας ή προς τρίτες χώρες τις ανέπτυξε στο πλαίσιο του ισχυρισμού περί παρακωλύσεως της ομαλής λειτουργίας της κοινής οργάνωσης αγοράς.

Υπ' αυτή την έννοια δεν συνιστούν νέο ισχυρισμό, αλλά πρόσθετο επιχείρημα, το οποίο προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη του γενικότερου αυτού ισχυρισμού, τον οποίο είχε ήδη αναπτύξει κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής φάση.

γ) Το Ηνωμένο Βασίλειο αντιτάσσει, τέλος, ότι οι αιτιάσεις, τις οποίες προβάλλει η Επιτροπή σχετικά με τη διατάραξη της ομαλής λειτουργίας του συστήματος ενισχύσεως για το βούτυρο που προορίζεται για την παρασκευή ειδών ζαχαροπλαστικής και παγωτών, καθώς και σχετικά με το αποκορυφωμένο γάλα που προορίζεται για την παρασκευή τυρίνης και τυρινικών αλάτων, είναι απαράδε-

9 — Συλλογή 1982, σ. 4547.

10 — Βλέπε κατ' αναλογία την απόφαση στην υπόθεση 74/82, Συλλογή 1984, σ. 317.

11 — Βλέπε σ. 6 της έγγραφης όχλησης.

κτες, διότι, στην έγγραφή της όχληση της 10ης Ιουνίου 1982 και στην αιτιολογημένη της γνώμη, η Επιτροπή κάνει λόγο μόνο για το σύστημα ενισχύσεως υπέρ του αποκορυφωμένου γάλακτος που χρησιμοποιείται για τη διατροφή παραγωγικών ζώων.

Όπως προκύπτει, όμως, από το χωρίο της έγγραφης όχλησης που παρατέθηκε πιο πάνω, και το οποίο επανελήφθη στην αιτιολογημένη γνώμη, γινόταν αναφορά στο σύνολο των συστημάτων ενισχύσεων που θεσπίστηκαν βάσει του κανονισμού 804/68. Μπορεί, επομένως, να θεωρηθεί ότι το σύστημα ενισχύσεως για το αποκορυφωμένο γάλα που χρησιμοποιείται για τη διατροφή παραγωγικών ζώων αναφερόταν απλώς ενδεικτικά και ότι οι αιτιάσεις που διατύπωσε η Επιτροπή για τους άλλους τύπους ενισχύσεων είναι, ως εκ τούτου, επίσης παραδεκτές.

Και αν ακόμη η Επιτροπή δεν ανέπτυξε, κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής φάση, λεπτομερώς όλους τους ισχυρισμούς και αν ακόμη με το δικόγραφο της προσφυγής της παρέσχε διευκρινίσεις για τον έναν ή τον άλλο ισχυρισμό, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν στερήθηκε ωστόσο της δυνατότητας να καταθέσει τις παρατηρήσεις του αποτελεσματικά και εν γνώσει των πραγμάτων, πολύ περισσότερο μάλιστα που, όπως προκύπτει σαφώς από τη δικογραφία, είχε μεσολαβήσει ήδη μεταξύ των διαδίκων κανονική ανταλλαγή αλληλογραφίας σχετικά με διάφορα από τα επίμαχα σημεία.

B — *Επιχειρήματα σχετικά με το σύστημα της διπλής τιμής του γάλακτος που χρησιμοποιείται για την παρασκευή βουτύρου*

Οι ισχυρισμοί της Επιτροπής κατά της πρακτικής της διπλής τιμής του γάλακτος που χρησιμοποιείται για την παρασκευή βουτύρου μπορούν, προς διευκόλυνση της ανάπτυξης, να διακριθούν σε δύο κατηγορίες, αναλόγως του αν στηρίζονται, αφενός, στο άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1422/78, όπως εξειδικεύεται από το άρθρο 6, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1565/79 (διαφοροποίηση ανάλογα με τον προορισμό ή με άλλα αντικειμενικά κριτήρια), και, αφετέρου, στο άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1422/78, σε συνδυασμό προς το άρθρο 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1565/79 (τήρηση των αρχών και κανόνων του κοινοτικού δικαίου).

Προτίθεμαι να εξετάσω διαδοχικώς τις δύο αυτές κατηγορίες επιχειρημάτων.

1. *Διαφοροποίηση ανάλογα με τον προορισμό ή άλλα αντικειμενικά κριτήρια*

Ο ισχυρισμός τον οποίο προβάλλει η Επιτροπή λέει κατ' ουσία ότι η διαφοροποίηση της τιμής του γάλακτος, την οποία εφαρμόζουν οι ΜΜΒ, δεν είναι:

i) ούτε συνάρτηση του προορισμού για τον οποίο το χρησιμοποιεί ο αγοραστής,

ii) ούτε στηρίζεται σε άλλα αντικειμενικά κριτήρια, τα οποία καθορίζει η ισομερής επιτροπή.

i) Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η έκφραση «ανάλογα με τον προορισμό για τον οποίο ο αγοραστής θα το χρησιμοποιήσει» [άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α), του κανονισμού 1422/78 του Συμβουλίου] δεν μπορεί να αναφέρεται σε τίποτε άλλο από την παραγωγή βουτύρου, υπό οποιαδήποτε μορφή, κατ' αντιδιαστολή προς όλα τα άλλα γαλακτοκομικά προϊόντα· αντιθέτως, το βρετανικό σύστημα, διακρίνοντας αναλόγως του αν ο αγοραστής του γάλακτος προτίθεται να πωλήσει το βούτυρο χύμα, στην παρέμβαση ή σε πλάκες στην ελεύθερη αγορά, στηρίζεται στη φύση του αγοραστή. Ή, για να επαναλάβω εδώ τη διατύπωση που χρησιμοποιεί η γαλλική κυβέρνηση στο υπόμνημα της παρεμβάσεώς της, «οι ΜΜΒ δεν διαφοροποιούν τις τιμές τους ανάλογα με τον προορισμό του γάλακτος, αλλά ανάλογα με τον προορισμό ενός προϊόντος άλλου από το γάλα, του βουτύρου».

Το καθού, αντιθέτως, φρονεί ότι η διατύπωση «ανάλογα με τον προορισμό για τον οποίο ο αγοραστής θα το χρησιμοποιήσει» αναφέρεται στην αγορά στην οποία προορίζεται να πωληθεί το τελικό προϊόν. Κατά την άποψή του δε οι αγορές του βουτύρου χύμα και του βουτύρου σε πλάκες είναι χωριστές αγορές και είναι, επομένως, θεμιτή η διαφοροποίηση της τιμής του γάλακτος αναλόγως του αν προορίζεται για την παραγωγή βουτύρου που θα πωληθεί χύμα ή σε πλάκες.

Οι δύο απόψεις διακρίνονται κύρια από το γεγονός ότι ο προορισμός ως προς την αγορά (Ηνωμένο Βασίλειο) τοποθετείται, τρόπον τινά, πιο πέρα από τον προορισμό ως προς την παραγωγή (Επιτροπή) και ότι η διαφοροποίηση αυτή που εφαρμόζεται ανάλογα με την αγορά στην οποία πωλείται το τελικό προϊόν είναι, τρόπον τινά, δευτερογενής σε σχέση προς τη διαφοροποίηση που στηρίζεται στο προϊόν που παρασκευάζεται με βάση το γάλα. Μια τέτοια διαφοροποίηση είναι σύμφωνη προς το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α), του κανονισμού 1422/78;

Να λοιπόν που έχουμε να αντιμετωπίσουμε ένα ερμηνευτικό ζήτημα, το οποίο δεν μπορούμε να επιλύσουμε παρά αναλύοντας την οικεία διάταξη και την όλη της οικονομία.

Κατά τη γνώμη μου, το ίδιο το γράμμα του άρθρου 9, παράγραφος 1, συνηγορεί υπέρ μιας ερμηνείας σαν αυτή που προβάλλουν η Επιτροπή και η γαλλική κυβέρνηση. Ο γενικός κανόνας είναι ότι « οι τιμές είναι οι ίδιες για όλους τους ενδιαφερόμενους αγοραστές ». Αυτό είναι, άλλωστε, σύμφωνο με τη βασική ιδέα των ενιαίων τιμών, που ανάγεται στην ουσία της κοινής οργάνωσης αγοράς.

Η εξαίρεση, δηλαδή η διαφοροποίηση της τιμής, δεν μπορεί παρά να ερμηνευτεί στενά: οι τιμές, που είναι καταρχήν ενιαίες, « *δεν* δύνανται να διαφοροποιηθούν *παρά μόνο*: ... » (το ζήτημα αυτό δεν πρέπει να συγχέεται με το πρόβλημα αν η μη τήρηση της διάταξης αυτής συνιστά παράβαση αυτή καθαυτή· αλλά επ' αυτού θα επανέλθω αργότερα).

Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από την όλη οικονομία των πράξεων που εκδόθηκαν για να επιτραπεί η λειτουργία των ΜΜΒ, των οποίων τα δικαιώματα και προνόμια εντάχθηκαν όλα — και σκοπίμως — σε πολύ αυστηρά πλαίσια « για να εξασφαλισθεί ότι δεν θα προβούν σε πρακτική εφαρμογή που θα ήταν ασυμβίβαστη με τις γενικές αρχές της Συνθήκης και το κοινοτικό δίκαιο » (τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1422/78). Φρονώ ότι ευλόγως μπορεί να συναχθεί απ' αυτά ότι μια δευτερογενής διαφοροποίηση ανάλογα με τον προορισμό δεν είναι σύμφωνη προς το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α).

Το συμπέρασμα αυτό νομίζω ότι επιρρωνύεται από το γεγονός ότι μια τέτοια διαφοροποίηση δεν μπορεί ως εκ της φύσεώς της να συμβάλει « στον προσανατολισμό του μεγαλύτερου μέρους της ποσότητος γάλακτος που παράγεται σ' αυτό το κράτος μέλος για ανθρώπινη άμεση κατανάλωση » (δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1421/78). Αυτός ο στόχος όμως συνιστά τον κύριο, αν όχι το μοναδικό λόγο για τον οποίο οι ΜΜΒ θεωρήθηκαν νόμιμες κατά το κοινοτικό δίκαιο.

Επιτράπηκε, άλλωστε, η λειτουργία τους μόνο αφότου το Συμβούλιο διαπίστωσε πράγματι, με τον κανονισμό 1422/78, ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις οι σχετικές με την ποσότητα του γάλακτος που χρησιμοποιείται για άμεση ανθρώπινη κατανάλωση[12], όπως καθορίζεται στο άρθρο 25, παράγραφος 2 (όπως τροποποιήθηκε), του κανονισμού 804/68, ως προς το Ηνωμένο Βασίλειο.

Μπορεί, επομένως, να συναχθεί από όσα προηγούνται ότι μια διαφοροποίηση της τιμής ανάλογα με τον προορισμό του βουτύρου δεν μπορεί να είναι σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο, εκτός βέβαια αν στηρίζεται σε « άλλα κριτήρια » αντικειμενικής φύσεως, πράγμα που επιτρέπεται από το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β), του κανονισμού 1422/78. Τι ισχύει εν προκειμένω;

ii) Κατά την Επιτροπή, η διάκριση μεταξύ του βουτύρου που προορίζεται για την παρέμβαση (χύμα) και του βουτύρου που προορίζεται να πωληθεί σε πλάκες δεν στοιχειοθετεί « άλλο κριτήριο » αντικειμενικής φύσεως καθοριζόμενο κατά τη διαδικασία της ισομερούς επιτροπής που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου. Κατά τη γαλλική

12 — Υπό μορφή πλήρους γάλακτος, ημιαποκορυφωμένου γάλακτος, αποκορυφωμένου γάλακτος, αποβουτυρωμένου γάλακτος, κρέμας γάλακτος και γιαουρτιού, βλέπε άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 1422/78.

κυβέρνηση, αυτό ισχύει ακόμη λιγότερο που οι τιμές που αποφασίζονται κατά τη διαδικασία αυτή πρέπει να αποφασίζονται σύμφωνα με τις αρχές που τίθενται στις παραγράφους 1 έως 3 του άρθρου 9, πράγμα που δεν έγινε.

Το καθού, αντιθέτως, φρονεί ότι μια διαφοροποίηση ανάλογα με την αγορά στην οποία χρησιμοποιείται το τελικό προϊόν στηρίζεται όντως σε « άλλα κριτήρια » αντικειμενικού χαρακτήρα, δηλαδή στη διαφορά κόστους μεταξύ της παρασκευής του βουτύρου χύμα και της παρασκευής του βουτύρου σε πλάκες, καθώς και στις διαφορετικές τιμές που επιτυγχάνει το καθένα από τα προϊόντα αυτά στην αγορά του.

Η τελευταία αυτή άποψη προϋποθέτει ότι υπάρχουν πράγματι εν προκειμένω δύο αγορές σαφώς διακριτές, πράγμα που αμφισβητούν η Επιτροπή και η γαλλική κυβέρνηση. Κατ' αυτές, οι αγορές του βουτύρου χύμα και του βουτύρου σε πλάκες δεν μπορούν να διαχωριστούν και υπάρχει μία και μόνη αγορά βουτύρου: και στις δύο περιπτώσεις πρόκειται κατά βάση για το ίδιο προϊόν, το οποίο προορίζεται μεν για την ικανοποίηση των ίδιων αναγκών, καταλαμβάνεται όμως σε διαφορετικό στάδιο εμπορίας. Η διάρθρωση του κόστους δεν είναι διαφορετική, αλλά υπάρχουν απλώς πρόσθετα έξοδα για τη συσκευασία και την εμπορία του βουτύρου σε πλάκες.

Το Ηνωμένο Βασίλειο τονίζει, δεύτερον, ότι μια αγορά δεν περιγράφεται μόνο με βάση το κόστος παραγωγής και τις τιμές πωλήσεως, αλλά αντανακλά και την αλληλεπίδραση όλων των στοιχείων που επηρεάζουν την προσφορά και τη ζήτηση. Στην πραγματικότητα, οι διαφορές μεταξύ των τιμών στις οποίες πωλούνται στην αγορά το βούτυρο χύμα και το βούτυρο σε πλάκες δεν οφείλονται απλώς στις διαφορές των τιμών κόστους, αλλά αποτελούν κυρίως συνάρτηση των πολύ αισθητών διαφορών των συνθηκών ανταγωνισμού στις οποίες υπόκειται το καθένα απ' αυτά. Έτσι, διάφοροι παράγοντες, όπως ο ανταγωνισμός του βουτύρου Νέας Ζηλανδίας, το οποίο δεν μπορεί να πωληθεί στην παρέμβαση, ή της μαργαρίνης, καθώς και η διαρκής πτώση της κατανάλωσης του βουτύρου, επηρεάζουν μόνο την τιμή του βουτύρου σε πλάκες.

Πρέπει ασφαλώς να διαπιστωθεί ότι, υπό ομαλές συνθήκες, η τιμή του βούτυρου χύμα και η τιμή του βούτυρου σε πλάκες δεν είναι οι ίδιες και ότι είναι κάλλιστα πιθανό η διαφορά αυτή να μην οφείλεται μόνο στο πρόσθετο κόστος που προκύπτει από τη συσκευασία και την εμπορία του βουτύρου σε πλάκες.

Από την άλλη πλευρά, όμως, μπορεί δικαιολογημένα να τεθεί το ερώτημα γιατί, αν υπάρχουν πράγματι δύο χωριστές αγορές που χαρακτηρίζονται από σαφώς διαφορετικές συνθήκες, παρενέβησαν σ' αυτές τεχνητά οι ΜΜΒ, προσπαθώντας να δημιουργήσουν όμοιες συνθήκες, ιδίως πωλώντας το γάλα στον αγοραστή-παρασκευαστή, ο οποίος αντιμετωπίζει υψηλότερο κόστος, το οποίο συνδέεται με την παρασκευή βουτύρου σε πλάκες, σε τιμή χαμηλότερη απ' ό,τι το γάλα που χρησιμοποιείται για την παρασκευή βουτύρου που προορίζεται να πωληθεί χύμα. Όταν άλλωστε δηλώνει ότι μια αύξηση των αρνήσεων αγοράς βουτύρου χύμα από τους οργανισμούς παρεμβάσεως μπορεί να συμπιέσει την τιμή αγοράς του βουτύρου σε πλάκες, δεν αναγνωρίζει άραγε το ίδιο το Ηνωμένο Βασίλειο ότι οι δύο αυτοί τύποι βουτύρου είναι ώς ένα βαθμό αμοιβαίως εναλλάξιμοι και ανταγωνιστικοί, πράγμα που συνιστά αλάθητη ένδειξη περί του ότι πρόκειται για μία και την αυτή αγορά;

Όπως και να έχει το πράγμα, οι ΜΜΒ μπόρεσαν να διαφοροποιήσουν την τιμή του γάλακτος με βάση το κριτήριο αυτό — ανεξαρτήτως του αν συνιστά ή όχι « αντικειμενικό » κριτήριο — μόνο κατόπιν σχετικής αποφάσεως της ισομερούς επιτροπής. Τέτοια απόφαση όμως δεν φαίνεται να ελήφθη. Μολονότι το καθού δηλώνει στο σημείο 14.23 (σ. 88) του υπομνήματος αντικρούσεως ότι, αντιθέτως προς τη γνώμη της Επιτροπής, το κριτήριο αυτό καθορίστηκε όντως σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 9, παράγραφος 4, του κανονισμού 1422/78, όπως το απαιτεί η παρά-

γραφος 1, στοιχείο β), δεν μπόρεσε να προσκομίσει αποδείξεις για να θεμελιώσει τον ισχυρισμό αυτό.

Από τη μία πλευρά, το άρθρο 66, παράγραφος 8, όπως τροποποιήθηκε, του Milk Marketing Scheme 1933, το οποίο ορίζει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1565/79, τα « άλλα κριτήρια » αντικειμενικής φύσεως που μπορούν να ληφθούν υπόψη από την ισομερή επιτροπή, δεν αναφέρεται σ' αυτήν. Από μια ανάγνωση των κριτηρίων που απαριθμούνται στη διάταξη αυτή καθίσταται άλλωστε πρόδηλο ότι όλα τα εν λόγω κριτήρια συνδέονται άμεσα με το γάλα (ποσότητα, χαρακτηρισμός, ποιότητα, μορφή του γάλακτος, τόπος παραγωγής και μεταποιήσεως του γάλακτος, τόπος, χρόνος και τρόπος παραδόσεως του γάλακτος) και ότι κανένα από τα κριτήρια αυτά δεν αφορά την αγορά στην οποία προορίζεται να πωληθεί το προϊόν που παρασκευάζεται με βάση το γάλα.

Από την άλλη πλευρά, και αν ακόμη είναι αληθές ότι το στοιχείο g), της εν λόγω διάταξης προβλέπει ότι, με έγκριση του Υπουργού, μπορεί να ληφθεί υπόψη από την ισομερή επιτροπή και κάθε άλλο αντικειμενικό κριτήριο, το καθού, απαντώντας σε ρητή ερώτηση του Δικαστηρίου να προσδιορίσει « αν, και σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως σε ποιες περιπτώσεις, έγινε χρήση της διαδικασίας της ισομερούς επιτροπής για να οριστούν νέα αντικειμενικά κριτήρια », περιορίστηκε στην ομολογία ότι « η έγκριση μιας ενιαίας τιμής για τη λιπαρή βουτυρική ουσία που περιέχεται στο γάλα για την παραγωγή βουτύρου κατέστησε περιττό τον καθορισμό νέων αντικειμενικών κριτηρίων από την ισομερή επιτροπή ». Απ' αυτό μπορεί να συναχθεί ότι, πριν τεθεί πέρας στις επίδικες πρακτικές, μόνο τα κριτήρια που απαριθμούνται στο άρθρο 66, παράγραφος 8, μπορούσαν νομίμως να λαμβάνονται υπόψη από την ισομερή επιτροπή.

Απ' αυτό μπορεί να συναχθεί ότι το σύστημα της διπλής τιμής του γάλακτος που χρησιμοποιούνταν για την παρασκευή βουτύρου, το οποίο εφάρμοζαν οι MMB, δεν στηριζόταν, κατά συνέπεια, σε « άλλα κριτήρια » αντικειμενικής φύσεως κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο β), του κανονισμού 1422/78 και του άρθρου 6, παράγραφος 2, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1565/79.

iii) Αν το Δικαστήριο ενστερνιστεί το συμπέρασμα αυτό, τίθεται το ερώτημα αν μπορεί να περιοριστεί σ' αυτό και να αναγνωρίσει την παράβαση του Ηνωμένου Βασιλείου χωρίς να εξετάσει τη δεύτερη σειρά ισχυρισμών που προβάλλει η Επιτροπή και οι οποίοι αναφέρονται στην παραβίαση αυτού που χαρακτήρισα ως αρχές και κανόνες του κοινοτικού δικαίου. Με άλλα λόγια, η μη τήρηση του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1422/78 συνιστά, αυτή καθαυτή, παράβαση του κοινοτικού δικαίου ή μήπως τέτοια παράβαση μπορεί να συντρέχει μόνο όταν πληρούται ταυτοχρόνως ένα από τα κριτήρια που περιέχονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου αυτού ή στο άρθρο 6 του κανονισμού 1565/79 της Επιτροπής;

Αν δοθεί καταφατική απάντηση στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος, θα σήμαινε με άλλα λόγια ότι το επίδικο σύστημα διαφοροποιήσεως της τιμής του γάλακτος ήταν παράνομο αυτό καθαυτό, έστω και αν δεν οδήγησε, στην πράξη, σε στρέβλωση του ανταγωνισμού, διάκριση ή παρακώλυση της ομαλής λειτουργίας της κοινής οργάνωσης αγοράς. Ενώ η αρνητική απάντηση θα σήμαινε ότι δεν θα υπήρχε παράνομος χαρακτήρας παρά μόνο αν μπορούσε να αποδειχτεί ταυτόχρονα η ύπαρξη στρεβλώσεως του ανταγωνισμού, διακρίσεως ή παρακωλύσεως της ομαλής λειτουργίας της κοινής οργάνωσης αγοράς.

Το ζήτημα ερίζεται από το καθού, το οποίο, όπως είδαμε, αντιτάχθηκε στη στενή ερμηνεία του υπό κρίση άρθρου, από το οποίο αντλείται το επιχείρημα ότι το σύστημα ήταν παράνομο αυτό καθαυτό.

Το καθού στηρίζει την επιχειρηματολογία του σε έγγραφα των υπηρεσιών της Επιτροπής προγενέστερα της εκδόσεως του κανονισμού 1565/79 και της κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 169 ΕΟΚ, καθώς και στη διατύπωση του άρθρου 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο,

του κανονισμού 1565/79. Το καθού φρονεί επίσης ότι μια τέτοια (στενή) ερμηνεία δεν είναι αναγκαία, διότι προβλέπονται επαρκείς εγγυήσεις, ιδίως στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 9 του κανονισμού 1422/78. Αντιβαίνει εξάλλου στην αρχή της αναλογικότητας, εφόσον καταλήγει σε στοιχειοθέτηση παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου, χωρίς να είναι αναγκαία η απόδειξη της ύπαρξης βλαπτικών συνεπειών.

Εν γένει, και αν ακόμη ορισμένες απόψεις που εκφράζουν οι υπηρεσίες της Επιτροπής δίνουν πράγματι την εντύπωση ότι η στάση των υπηρεσιών αυτών έχει γνωρίσει κάποια εξέλιξη, δεν μπορούν οι απόψεις αυτές να κατισχύσουν του ίδιου του γράμματος του άρθρου 9, παράγραφος 1, που πρόκειται — υπενθυμίζω — για κανονισμό του Συμβουλίου, δεσμευτικό ως προς όλα του τα μέρη και απευθείας εφαρμογής σε όλα τα κράτη μέλη. Η ερμηνεία που πρέπει εδώ να γίνει δεκτή δεν είναι αυτή που του δίνουν οι υπηρεσίες της Επιτροπής στις συμβάσεις που έχουν ειδικότερα με ένα κράτος μέλος, ερμηνεία που ερίζεται άλλωστε από άλλα κράτη μέλη, αλλά εκείνη που προκύπτει από το γράμμα της υπό κρίση διατάξεως, καθώς και από την όλη οικονομία του κανονισμού.

Το ίδιο άλλωστε ισχύει και για το επιχείρημα που στηρίζεται στη διατύπωση του άρθρου 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1565/79. Με τη διάταξη αυτή, που είναι εκτελεστική του κανονισμού 1422/78 του Συμβουλίου, η Επιτροπή δεν μπορούσε να αλλοιώσει την έννοια ή, πολύ περισσότερο, να καταστήσει ανενεργό έναν κανόνα που είχε εκδώσει το Συμβούλιο στο βασικό κανονισμό.

Έτσι, η διάταξη αυτή δεν μπορεί παρά να έχει την έννοια ότι διευκρινίζει τις διατάξεις του άρθρου 9 του κανονισμού αυτού, οι οποίες διατηρούν ακέραια την αξία τους.

Άλλωστε, όσο και αν είναι διφορούμενη η σύνταξη του άρθρου 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεν πιστεύω ότι πρέπει κατ' ανάγκη να συναχθεί απ' αυτή το συμπέρασμα ότι η επίδικη διαφοροποίηση της τιμής του γάλακτος δεν απαγορεύεται αυτή καθαυτή.

Αφού επιβάλλει στο Ηνωμένο Βασίλειο να εκδώσει τις αναγκαίες λεπτομερείς διατάξεις για το διαρκή έλεγχο της τηρήσεως των διατάξεων του άρθρου 9 του κανονισμού 1422/78 και ιδίως να ορίσει τους πιθανούς « προορισμούς » και τα « άλλα κριτήρια » αντικειμενικής φύσεως, το άρθρο 6 (του κανονισμού 1565/79) συνεχίζει:

« Η διαφοροποίηση της τιμής πωλήσεως βάσει του προορισμού της ή άλλων κριτηρίων στόχων (αντικειμενικών κριτηρίων) δεν αποκλείεται παρά στο μέτρο που θα κατέληγε σε διάκριση... κλπ. »

Η διάταξη αυτή μπορεί ασφαλώς να ερμηνευθεί και υπό την έννοια ότι αποκλείει *σε κάθε περίπτωση* μια διαφοροποίηση που γίνεται σε βάση άλλη από εκείνη του προορισμού του γάλακτος ή άλλων αντικειμενικών κριτηρίων κατά την έννοια που περιγράφηκε πιο πάνω και ότι την αποκλείει *ακόμη και όταν γίνεται σ' αυτή τη βάση « στο μέτρο που* θα κατέληγε σε διάκριση μεταξύ αγοραστών γάλακτος ή θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της κοινής οργανώσεως αγορών και, ειδικά, του καθεστώτος της παρεμβάσεως και των κοινοτικών ενισχύσεων ».

Δεδομένου ότι η ερμηνεία εν προκειμένω επιβάλλεται να είναι στενή, η ανωτέρω ερμηνεία μου φαίνεται ως η μόνη ορθή. Επομένως, στην υπό κρίση περίπτωση, εφόσον η διαφοροποίηση δεν γίνεται βάσει του προορισμού του γάλακτος ή άλλων αντικειμενικών κριτηρίων, είναι παράνομη αυτή καθαυτή.

Το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί άλλωστε να αμφισβητηθεί ούτε με παραπομπή στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 9 του κανονισμού 1422/78.

Ως προς την παράγραφο 2 του άρθρου 9 ισχύουν, mutatis mutandis, όσα μόλις ελέχθησαν για το άρθρο 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1565/79: ακόμη και μια διαφοροποίηση ανάλογα με τον προορισμό, όπως ορίζεται στην παράγραφο 1, η οποία καταρχήν επιτρέπεται, απαγορεύεται, αν έχει ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του αντα-

γωνισμού στη βρετανική αγορά μεταξύ των γαλακτοκομικών προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών και των εγχωρίων προϊόντων. *Μια τέτοια στρέβλωση, όμως, δεν χρειάζεται να αποδειχτεί, παρά μόνο αν η διαφοροποίηση που εφαρμόζεται στηρίζεται πράγματι στον προορισμό, όπως τον ορίσαμε πιο πάνω. Πράγμα που δεν ισχύει εν προκειμένω.*

Όσο για το άρθρο 9, παράγραφος 3, εφόσον δεν είναι καταρχάς παρά μέτρο στηρίξεως της παραγράφου 2, υπό την έννοια ότι καθορίζει ένα κατώτατο όριο, κάτω από το οποίο δεν μπορούν να κατέβουν οι τιμές πωλήσεως των ΜΜΒ, προκειμένου ακριβώς να αποφευχθεί κάθε κίνδυνος τέτοιας στρεβλώσεως, ο ίδιος συλλογισμός πρέπει να ισχύσει και ως προς αυτό.

Γενικά, το επιχείρημα του καθού περί αυτού που ονομάζει « συμπληρωματικές εγγυήσεις » μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί και αντιστρόφως, για να δείξει ότι αυτό καθαυτό το γεγονός της πρόβλεψης τέτοιων προσθέτων κριτηρίων τονίζει τον εξαιρετικό χαρακτήρα μιας διαφοροποίησης της τιμής του γάλακτος και, κατά συνέπεια, την ανάγκη να ερμηνευτεί στενά η δυνατότητα εφαρμογής τέτοιων διαφοροποιήσεων.

Σχετικά με την αρχή της αναλογικότητας, μπορώ να περιοριστώ στο να παραπέμψω στα όσα εξέθεσα πιο πάνω αναφερόμενος στην έννοια της έκφρασης « προορισμός για τον οποίο ο αγοραστής θα το χρησιμοποιήσει »: λόγω ακριβώς των προνομίων και ειδικών δικαιωμάτων που έχουν απονεμηθεί στις ΜΜΒ, σε σχέση προς το κοινοτικό « κοινό δίκαιο » περί της οργανώσεως των γεωργικών αγορών, τους έχουν επιβληθεί πολύ αυστηρές προϋποθέσεις και περιορισμοί. Ενόψει του εξαιρετικού χαρακτήρα του συστήματος αυτού, δεν θα τολμούσα να ισχυριστώ ότι αυτές οι προϋποθέσεις και περιορισμοί είναι δυσανάλογες σε σχέση προς τον επιδιωκόμενο στόχο, που είναι να εξασφαλιστεί ότι αυτά τα προνόμια και ειδικά δικαιώματα συμβιβάζονται με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Συνάγω, επομένως, από όλες τις προηγηθείσες σκέψεις ότι, και αν ακόμη δεν ληφθούν υπόψη οι πρακτικές συνέπειες τις οποίες επέφερε, το σύστημα διπλής τιμής του πλήρους γάλακτος που χρησιμοποιείται για την παρασκευή βουτύρου, αναλόγως του αν το βούτυρο προοριζόταν να πωληθεί ως βούτυρο παρεμβάσεως ή βούτυρο χύμα, αφενός, ή ως βούτυρο σε πλάκες στη λιανική πώληση, αφετέρου, σύστημα το οποίο εφάρμοζαν οι ΜΜΒ, αντιβαίνει στο άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1422/78 του Συμβουλίου· το δε Ηνωμένο Βασίλειο, επιτρέποντας στις ΜΜΒ να εφαρμόζουν ένα τέτοιο σύστημα, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 10 του προαναφερθέντος κανονισμού και το άρθρο 6 του κανονισμού 1565/79 της Επιτροπής.

Επειδή, ωστόσο, η προσφεύγουσα προέβαλε εν πάση περιπτώσει και ανέπτυξε, προς στήριξη της προσφυγής της, και άλλους ισχυρισμούς, τους οποίους αντλεί από τις σχετικές διατάξεις των υπό κρίση κανονισμών, θα ήθελα, επικουρικώς, να εξετάσω στη συνέχεια αν οι ισχυρισμοί αυτοί είναι βάσιμοι.

2. *Τήρηση των αρχών και κανόνων του κοινοτικού δικαίου*

Οι κανόνες τους οποίους οι ΜΜΒ και οι ισομερείς επιτροπές δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να παραβαίνουν, και όταν ακόμη εφαρμόζουν διαφοροποίηση των τιμών σύμφωνη προς το άρθρο 9, παράγραφος 1, ορίζονται σε δύο κανονισμούς του Συμβουλίου και έναν κανονισμό της Επιτροπής (βλέπε πιο πάνω σημείο I).

Η κατάσταση που προκύπτει από την επανάληψη, υπό μορφές ελαφρώς διαφορετικές, των κριτηρίων αυτών στους τρεις κανονισμούς δεν μπορεί να λεχθεί ότι δεν δημιουργεί κάποια σύγχυση.

Προτείνω να ακολουθήσουμε τη διάρθρωση των αιτιάσεων που προέβαλε με την προσφυγή της η Επιτροπή, η οποία στηρίζεται σε συνδυασμό των άρθρων 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1422/78 και 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1565/79. Δυνάμει των διατάξεων αυτών, η διαφοροποίηση των τιμών πωλήσεως του γάλακτος δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση:

i) να έχει ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των γαλακτοκομικών προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών και των εγχωρίων προϊόντων·

ii) να καταλήγει σε διάκριση μεταξύ των αγοραστών γάλακτος·

iii) να εμποδίζει την ομαλή λειτουργία της κοινής οργάνωσης αγοράς και, ειδικότερα, του συστήματος παρεμβάσεως και

iv) του συστήματος κοινοτικών ενισχύσεων της εν λόγω κοινής οργάνωσης.

Πριν προχωρήσω στην εξέταση του αν το βρετανικό σύστημα των τιμών του γάλακτος συμβιβαζόταν ή όχι προς το καθένα από τα κριτήρια αυτά, νομίζω ότι είναι χρήσιμο να υπενθυμίσω τη μέθοδο υπολογισμού που εφαρμοζόταν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κατά την υπό κρίση περίοδο, δηλαδή από την 1η Μαΐου 1978 μέχρι την άνοιξη 1984, η ισομερής επιτροπή καθόριζε την τιμή του γάλακτος ξεκινώντας από μια εκτίμηση των τιμών πωλήσεως στην αγορά των τελικών προϊόντων και αφαιρώντας απ' αυτή το κόστος παρασκευής και κάποιο περιθώριο κέρδους υπέρ του μεταποιητή. Αυτή η μέθοδος υπολογισμού εφαρμόστηκε για την παραγωγή βουτύρου χύμα όσο και για τον καθορισμό της τιμής του γάλακτος που προοριζόταν για την παρασκευή βουτύρου σε πλάκες: μόνο το κόστος παρασκευής διέφερε, ενώ το περιθώριο κέρδους παρέμενε στην ουσία το ίδιο και στις δύο περιπτώσεις.

Εκφράζοντας τη μέθοδο αυτή με τα πιο απλά λόγια, μπορούμε να πούμε ότι εξασφάλιζε, αφενός, στους βιομηχάνους που μεταποιούσαν το γάλα ένα ορισμένο περιθώριο κέρδους, ανεξάρτητα από τη συγκυρία, και αντιστάθμιζε, αφετέρου, το πρόσθετο κόστος, ιδίως της συσκευασίας και της διανομής, το οποίο βάρυνε τους παραγωγούς βουτύρου σε πλάκες, σε σχέση προς τους παραγωγούς βουτύρου χύμα. Πράγματι, η μέθοδος αυτή παρείχε στους πρώτους το πλεονέκτημα της χαμηλότερης τιμής αγοράς του γάλακτος.

Ήταν άραγε αυτή η μέθοδος υπολογισμού σύμφωνη με τις αρχές και τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου που προαναφέρθηκαν;

Νομίζω ότι μπορώ να εξετάσω το ζήτημα αυτό χωρίς να λάβω υπόψη τα περισσότερα από τα αριθμητικά στοιχεία, τους πίνακες και τις στατιστικές που προσκομίστηκαν κατά τη διάρκεια της δίκης.

Πράγματι, αφενός, οι ερμηνείες τις οποίες δίνουν οι διάδικοι στα στοιχεία αυτά είναι, κατά γενικό κανόνα, διαφορετικές.

Αφετέρου, είναι αδύνατη εκ των πραγμάτων μια αριθμητική σύγκριση με το τι θα συνέβαινε αν είχε εφαρμοστεί κάποιο άλλο σύστημα τιμών.

Τέλος, κατά την ίδια τη διατύπωση του άρθρου 6, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1565/79, αρκεί εν πάση περιπτώσει η επίδικη πρακτική να ενδέχεται να καταλήξει σε διάκριση μεταξύ των αγοραστών γάλακτος ή να εμποδίσει την ομαλή λειτουργία της κοινής οργάνωσης αγοράς και, ειδικότερα, του συστήματος παρεμβάσεως των κοινοτικών ενισχύσεων της κοινής αυτής οργάνωσης.

Κατ' αναλογία, μου φαίνεται ότι μπορεί να εφαρμοστεί η ίδια αρχή του ενδεχομένου και ως προς τις συνθήκες ανταγωνισμού, πολύ περισσότερο που, εν γένει στον τομέα του ανταγωνισμού, η ίδια η Συνθήκη και το Δικαστήριο δεν απαιτούν να έχει πράγματι επέλθει στρέβλωση για να στοιχειοθετείται παράβαση, αλλά αρκούνται στην ύπαρξη κινδύνου ή απειλής στρεβλώσεως.

Ας εξετάσουμε επομένως κατά σειρά τις διάφορες αιτιάσεις που προβάλλει η Επιτροπή.

i) *Ως προς τη στρέβλωση του ανταγωνισμού*

Από σειρά στοιχείων αποδεικνύεται ότι, κατά το χρονικό διάστημα που λειτούργησε το σύστημα διπλής τιμής, υπήρξε στρέβλωση του ανταγωνισμού υπέρ των βρετανών παραγωγών βουτύρου σε πλάκες και εις βάρος των εξαγωγέων βουτύρου άλλων κρατών μελών.

Για το λόγο ότι η τιμή του γάλακτος υπολογιζόταν από την ισομερή επιτροπή, λαμβάνοντας ως σημείο αφετηρίας την προβλεπόμενη τιμή πωλήσεως του βουτύρου σε πλάκες, από την οποία αφαιρούνταν το κόστος παρασκευής καθώς και το περιθώριο κέρδους του μετα-

ποιητή, ο βρετανός παραγωγός βουτύρου απέλαυε ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, που ισοδυναμούσε με ένα λίγο ώς πολύ σημαντικό μέρος του εν λόγω κόστους μεταποιήσεως και του εν λόγω περιθωρίου κέρδους.

Πράγματι, η σημασία αυτού του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μπορούσε να ποικίλλει κατά τις περιστάσεις.

Αν η τιμή της αγοράς βουτύρου, στην οποία στηριζόταν ο υπολογισμός, ήταν χαμηλή, η τιμή του γάλακτος υφίστατο σημαντική μείωση και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ήταν σημαντικό.

Αντιστρόφως, αν η τιμή της αγοράς που έγινε δεκτή τοποθετούνταν σε υψηλότερο επίπεδο, το πλεονέκτημα ήταν μικρότερο.

Το σύστημα περιείχε δηλαδή ένα στοιχείο ευελιξίας, με βάση το οποίο μπορούσε να ευνοηθεί αυτομάτως ο βρετανός παραγωγός: η τιμή που κατέβαλλε ο τελευταίος για το γάλα που αγόραζε είχε ήδη υπολογιστεί έτσι ώστε να λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση της βρετανικής αγοράς του βουτύρου σε πλάκες.

Οι εξαγωγείς των άλλων κρατών μελών, για να μπορέσουν να συνεχίζουν να πωλούν στο Ηνωμένο Βασίλειο όταν η τιμή της αγοράς ήταν χαμηλή, ήταν υποχρεωμένοι να συμπιέσουν το περιθώριο κέρδους τους (ενώ το περιθώριο κέρδους του βρετανού παραγωγού παρέμενε λίγο ώς πολύ το ίδιο), πράγμα που μπορούσε να καταστήσει την εξαγωγή ασύμφορη και, κατά συνέπεια, αδύνατη.

Αν δεν υπήρχε η διαφοροποίηση της τιμής του γάλακτος στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο βρετανός παραγωγός βουτύρου σε πλάκες θα ήταν υποχρεωμένος να μειώνει — και αυτός — το περιθώριο κέρδους του, αν το επέβαλλε η κατάσταση της αγοράς, και θα αποκαθιστώνταν έτσι ομαλότερες συνθήκες ανταγωνισμού.

Το επιχείρημα ότι οι παραγωγικοί συνεταιρισμοί που υπάρχουν στα άλλα κράτη μέλη επίσης επιτυγχάνουν διαφορετικές τιμές για το γάλα που περιέχεται σε διαφορετικά γαλακτοκομικά προϊόντα δεν είναι πειστικό.

Πράγματι, οι συνεταιρισμοί αυτοί βρίσκονται σε ανταγωνισμό με άλλους συνεταιρισμούς της ίδιας χώρας ή γειτονικών χωρών ή με βιομηχανικά γαλακτοκομεία. Αν ένας ορισμένος συνεταιρισμός δεν πωλεί το μεγαλύτερο δυνατό μέρος του γάλακτος υπό μορφή υγρού γάλακτος που προορίζεται για άμεση ανθρώπινη κατανάλωση, ή υπό μορφή μεταποιημένων προϊόντων για τα οποία επιτυγχάνει αντίτιμο σχετικά υψηλό, όπως το γιαούρτι, η κρέμα ή το τυποποιημένο τυρί, το δε υπόλοιπο υπό μορφή βουτύρου ή σκόνης γάλακτος σε τιμές ίσες προς την τιμή παρεμβάσεως, τα μέλη του ενδέχεται να τον εγκαταλείψουν για να προσχωρήσουν σε άλλους συνεταιρισμούς ή για να παραδίδουν το γάλα τους σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Αντιθέτως, η μεγάλη πλειονότητα των παραγωγών γάλακτος του Ηνωμένου Βασιλείου δεν έχουν στην πραγματικότητα τη δυνατότητα να αποχωρήσουν από την MMB. Αυτή η τελευταία αποκτά, επομένως, τη δυνατότητα να πωλεί μέρος του γάλακτος σε τιμή κατώτερη από το ισόποσο της τιμής παρεμβάσεως του βουτύρου, δημιουργώντας, ως εκ τούτου, στρεβλώσεις στο επίπεδο του μεταποιημένου προϊόντος, το οποίο απολαύει αυτής της μειωμένης τιμής.

Ούτε μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα του καθού, κατά το οποίο η κρίσιμη σχέση ανταγωνισμού είναι εκείνη που υφίσταται μεταξύ παραγωγών γάλακτος και όχι βουτύρου. Το επιχείρημα αυτό προσκρούει στη διατύπωση του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1422/78, το οποίο κάνει μια γενική αναφορά στον ανταγωνισμό μεταξύ γαλακτοκομικών προϊόντων. Εξάλλου, στην επιχειρηματολογία του ως προς τα πραγματικά περιστατικά, το ίδιο το καθού αναφέρθηκε στη βρετανική αγορά των *γαλακτοκομικών προϊόντων* και συγκεκριμένα στον έντονο και αποτελεσματικό ανταγωνισμό που χαρακτήριζε την αγορά του βουτύρου, λόγω των εισαγωγών, του ανταγωνισμού της μαργαρίνης και της πτώσης της κατανάλωσης βουτύρου.

Σ' αυτή την αλληλουχία των σκέψεων, το Ηνωμένο Βασίλειο ισχυρίστηκε ότι το καθαρό κέρδος των βρετανών παραγωγών βουτύρου σε πλάκες είχε πέσει σε πολύ

χαμηλό επίπεδο το 1977 και στις αρχές του 1978 και ότι αυτοί οι τελευταίοι θα υποχρεούνταν αργά ή γρήγορα να αποσυρθούν από την αγορά, αν δεν είχε εισαχθεί το σύστημα της διπλής τιμής.

Το επιχείρημα αυτό δεν είναι πειστικό. Σε μια τέτοια κατάσταση θα έπρεπε επίσης να μειωθεί στην ίδια αναλογία και το καθαρό κέρδος των εξαγωγέων των άλλων κρατών μελών που πωλούσαν στη βρετανική αγορά, τίποτε δε δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι είχαν προκαλέσει τεχνητή έλλειψη στη βρετανική αγορά οι εν λόγω εξαγωγείς, οι οποίοι επιβαρύνονταν άλλωστε με υψηλότερα μεταφορικά έξοδα.

Από τα αριθμητικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή κατόπιν αιτήματος του Δικαστηρίου και τα οποία προέρχονται από ανεξάρτητο βρετανικό γραφείο μελετών (AGB) προκύπτει άλλωστε, μεταξύ 1977 και 1983, σημαντική αύξηση του μεριδίου της αγοράς, το οποίο κατείχε το βούτυρο το παραγόμενο στο Ηνωμένο Βασίλειο: +125 % για ολόκληρη τη χώρα και +145 % για την Αγγλία.

Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, η Νέα Ζηλανδία διατήρησε το μερίδιό της στην αγορά, το μερίδιο όμως που κατείχε το εισαγόμενο βούτυρο προελεύσεως άλλων κρατών μελών σημείωσε υποχώρηση κατά 40 % περίπου.

Τα αριθμητικά αυτά στοιχεία δείχνουν σαφώς ότι, και αν ακόμη δεν είχε εισαχθεί το νέο σύστημα τιμών, οι βρετανοί παραγωγοί δεν θα βρίσκονταν πιθανότατα υποχρεωμένοι να αποσυρθούν από την αγορά.

Όταν εκφέρουμε κρίση για την ανταγωνιστική θέση του βουτύρου στη βρετανική αγορά, πρέπει εξάλλου να μην ξεχνάμε ότι οι εισαγωγές από τη Νέα Ζηλανδία υπόκεινται σε φθίνουσες ποσοστώσεις και ότι, προκειμένου να τροχοπεδήσει την αύξηση της τιμής του βουτύρου στο Ηνωμένο Βασίλειο και να βελτιώσει την ανταγωνιστική του θέση σε σχέση προς τη μαργαρίνη, το κράτος μέλος αυτό έλαβε την άδεια να χορηγήσει επιδότηση στην κατανάλωση βουτύρου. Η επιδότηση αυτή, της οποίας ετύγχανε και το εισαγόμενο βούτυρο, ανήλθε, σε κάποιο χρονικό σημείο, μέχρι τις 315,15 UKL ανά τόνο. Καταργήθηκε μόλις στις 27 Μαΐου 1985.

Τέλος, δεν αμφισβητείται ότι, για τα χρονικά διαστήματα από Μάρτιο μέχρι Ιούνιο 1983 και από Ιανουάριο μέχρι Μάιο 1984, οι χαμηλότερες τιμές που καταγράφηκαν για το βούτυρο εγχώριας παραγωγής ήταν κατώτερες από τις ανάλογες χαμηλότερες τιμές του βουτύρου που εισαγόταν από άλλα κράτη μέλη, πράγμα που απαγορεύεται από την παράγραφο 3 του άρθρου 9 του κανονισμού 1422/78, εφόσον οι χαμηλότερες αυτές τιμές είναι αποτέλεσμα της τιμής στην οποία πωλούν το γάλα οι MMB (άρθρο 6, παράγραφος 5, του κανονισμού 1565/79).

Κατά την αντίληψή μου, οι εξηγήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου που περιέχονται στο φάκελο του Δικαστηρίου δεν αποδεικνύουν ότι αυτές οι ιδιαίτερα χαμηλές τιμές του βουτύρου δεν οφείλονταν στην τιμή πωλήσεως του γάλακτος.

ii) *Ως προς τη διάκριση μεταξύ αγοραστών γάλακτος*

Δεν φαίνεται να χωρεί καμία αμφιβολία ως προς την ύπαρξη διακρίσεως μεταξύ αγοραστών γάλακτος, για το λόγο ότι επιβαρύνονταν με διαφορετικές τιμές για το ίδιο προϊόν, το γάλα, το οποίο προόριζαν για την παρασκευή του ίδιου παραγώγου προϊόντος, του βουτύρου. Υπενθυμίζω ότι, και αν ακόμη η αγορά του βουτύρου χύμα ήταν διαφορετική από την αγορά του βουτύρου σε πλάκες, όπως ισχυρίζεται το Ηνωμένο Βασίλειο, τίποτε δεν έπρεπε να εμποδίζει να αντανακλάται η διαφορά αυτή και στην τιμή πωλήσεως του βουτύρου. Ακόμη και υπ' αυτές τις συνθήκες, το να γίνονται χειρισμοί πάνω στην τιμή του γάλακτος για να διαμορφωθούν όμοιες καταστάσεις εκεί όπου δεν υπάρχουν από μόνες τους συνιστά διάκριση που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από αντικειμενικούς λόγους.

Το επιχείρημα ότι δεν υφίσταται διάκριση μεταξύ παραγωγών αν αποφασίσουν οι ίδιοι, μέσω μιας νόμιμης διαδικασίας που εξελίσσεται υπό όρους ισότητας και με φιλική συμφωνία στο πλαίσιο της ισομερούς επιτροπής, να αγοράζουν το γάλα σε διαφορετικές τιμές, προσκρούει στο ίδιο το γράμμα του άρθρου 9,

παράγραφος 4, του κανονισμού 1422/78, το οποίο ορίζει ότι οι τιμές που καθορίζονται κατά τη διαδικασία αυτή πρέπει να καθορίζονται τηρουμένων των διατάξεων των άλλων παραγράφων του ίδιου άρθρου. Έστω και αν η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων μεταξύ αγοραστών γάλακτος δεν επαναλαμβάνεται σ' αυτές τις άλλες παραγράφους, συνιστά βασική αρχή της όλης κανονιστικής ρύθμισης, όπως προκύπτει από το άρθρο 25 (νέο) του κανονισμού 804/68, που εισήχθη με τον κανονισμό 1421/78, και από το άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 1565/79.

Στην υπόθεση 222/82 (Apple and Pear Development Council κατά Lewis)[13], το Δικαστήριο δέχτηκε άλλωστε, νομίζω, ότι η ρητή έγκριση μεγάλου αριθμού παραγωγών και προσώπων που απασχολούνται αυτοτελώς ή ως μισθωτοί σε δεδομένο γεωργικό τομέα δεν αρκεί για να καταστήσει νόμιμη μια συμπεριφορά που συνιστά παράβαση της Συνθήκης.

iii) *Ως προς την παρεμπόδιση της ομαλής λειτουργίας της κοινής οργάνωσης αγοράς*

Η τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 804/68, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, ορίζει ότι «ιδίως στον τομέα του γάλακτος, είναι αναγκαίο, για τη σταθεροποίηση των αγορών και την εξασφάλιση ενός δικαίου βιοτικού επιπέδου στον ενδιαφερόμενο γεωργικό πληθυσμό, να εξακολουθήσουν να λαμβάνονται τα μέτρα παρεμβάσεως στην αγορά από τους οργανισμούς παρεμβάσεως, *αφού όμως αυτά καταστούν ενιαία ώστε να μην παρεμποδίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εν λόγω προϊόντων στο εσωτερικό της Κοινότητος*».

Είναι σαφές ότι ο βρετανός παραγωγός βουτύρου, του οποίου το περιθώριο κέρδους είναι εγγυημένο και σχεδόν το ίδιο, είτε πωλούσε στην ελεύθερη αγορά (σε πλάκες) είτε στην παρέμβαση (χύμα), δεν είχε κανένα κίνητρο να πωλήσει στην παρέμβαση ούτε να αναζητήσει συμφερότερες αγορές διαθέσεως εξάγοντας το προϊόν του, έστω και αν οι τιμές στη βρετανική αγορά ήταν κατώτερες από την τιμή παρεμβάσεως ή από τις τιμές πωλήσεως που μπορούσαν να επιτευχθούν σε άλλες χώρες της Κοινότητας ή σε τρίτες χώρες.

Αντιθέτως, μπορεί να είχε συμφέρον να συνεχίσει να πωλεί στην εγχώρια αγορά για να διατηρήσει και να βελτιώσει την εκεί παρουσία του, προς βλάβη των εξαγωγέων άλλων κρατών μελών, που ήταν ανίκανοι να αντέξουν στον ανταγωνισμό με τόσο χαμηλές τιμές.

(Πρέπει να σημειωθεί ότι ένας εξαγωγέας άλλου κράτους μέλους, που θα διαπίστωνε ότι δεν καταφέρνει να διαθέσει το εμπόρευμά του στο Ηνωμένο Βασίλειο σε συμφέρουσα τιμή, δεν θα ήταν σε θέση να το πωλήσει στους οργανισμούς παρεμβάσεως της χώρας αυτής, διότι, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 3, του κανονισμού 985/68 του Συμβουλίου[14], για όσο χρόνο δεν θα έχουν εκδοθεί κοινοί κανόνες ποιότητας για το βούτυρο, οι κάτοχοι βουτύρου μπορούν να απευθύνουν προσφορές μόνο στον οργανισμό παρεμβάσεως του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει παραχθεί το βούτυρο.)

Όσο, όμως, λιγότερο πωλούσαν οι βρετανοί παραγωγοί στην παρέμβαση, τόσο μεγαλύτερες ποσότητες προσφέρονταν στην αγορά, τόσο περισσότερο συμπιεζόταν η τιμή και τόσο περισσότερο έπρεπε να μειώνεται η τιμή στην οποία εκποιούσαν το γάλα οι ΜΜΒ.

Μου φαίνεται λοιπόν ότι υπήρχε κατά κάποιο τρόπο ένας φαύλος κύκλος. Η ανταγωνιστική θέση των εξαγωγέων των άλλων χωρών (οι οποίοι — υπενθυμίζω — αγοράζουν το γάλα σε τιμή που δεν είναι μεταβλητή) γινόταν

13 — Συλλογή 1983, σ. 4083 και συγκεκριμένα στη σ. 4124.

14 — Κανονισμός 985/68 του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1968, περί καθορισμού των γενικών κανόνων που διέπουν τα μέτρα παρεμβάσεως στην αγορά του βουτύρου και της κρέμας γάλακτος (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 116).

ακόμη δυσχερέστερη, ενώ απειλούνταν το ελεύθερο εμπόριο των γαλακτοκομικών προϊόντων, στην εξασφάλιση του οποίου θα έπρεπε να συμβάλλει η ενιαία εφαρμογή των μέτρων παρεμβάσεως.

Τέλος, λόγω του συστήματος αυτού, η τιμή την οποία εισέπραττε ο βρετανός παραγωγός συμπιεζόταν και αυτή προς τα κάτω.

Αυτό που αμφισβητούνταν εν προκειμένω δεν ήταν, επομένως, τόσο το αν οι αγορές παρεμβάσεως πραγματοποιούνταν σε άλλα κράτη μέλη αντί να πραγματοποιηθούν στο Ηνωμένο Βασίλειο[15], αλλά ακριβώς η ομαλή λειτουργία της κοινής οργάνωσης αγοράς.

Μπορεί ασφαλώς να φαίνεται παράδοξο το να οδηγούμαστε, κατά κάποιο τρόπο, στο να συνηγορούμε υπέρ της ακόμη μεγαλύτερης αύξησης των αγορών παρεμβάσεως, οι οποίες, υπό την επίδραση της σημαντικής αύξησης της παραγωγής γάλακτος στο Ηνωμένο Βασίλειο, εν πάση περιπτώσει επίσης αυξήθηκαν στη χώρα αυτή.

Ενόσω, όμως, η οργάνωση αγοράς παραμένει όπως είναι, θα έπρεπε να μπορούν να λειτουργούν οι μηχανισμοί παρεμβάσεως.

iv) *Ως προς την παρεμπόδιση της υλοποίησης των προγραμμάτων ενισχύσεων*

Η Επιτροπή προσάπτει, τέλος, στο Ηνωμένο Βασίλειο ότι το σύστημα της διπλής τιμής οδήγησε σε μείωση του πραγματικού ύψους της κοινοτικής ενίσχυσης υπέρ των βρετανών παρασκευαστών προϊόντων ζαχαροπλαστικής και παγωτών.

Σχετικώς, πρέπει να γίνει μια γενική παρατήρηση, η οποία ισχύει και ως προς την ενίσχυση για το αποκορυφωμένο γάλα, για την οποία θα γίνει λόγος πιο κάτω.

Από το κείμενο των κανονισμών φαίνεται να προκύπτει ότι, όταν το Συμβούλιο αποφασίζει να θεσπίσει ένα σύστημα ενισχύσεως για να ευνοήσει τη διάθεση ενός γεωργικού προϊόντος προς άλλες κατευθύνσεις πέρα από την παρέμβαση (π. χ. την παρασκευή προϊόντων ζαχαροπλαστικής ή τη διατροφή ζώων), λαμβάνει κανονικά ως σημείο αφετηρίας του συλλογισμού του την κοινή τιμή του προϊόντος αυτού (π. χ. την τιμή παρεμβάσεως) και υπολογίζει, με βάση αυτή την τιμή, την επιδότηση που είναι αναγκαία για να μπορέσει να γίνει αρκετά ελκυστική η χρήση του προϊόντος αυτού:

α) για τον μεν τελικό χρήστη, για να χρησιμοποιήσει αυτό αντί άλλων προϊόντων (π.χ. μαργαρίνης ή συνθέτων τροφίμων)·

β) για τον δε κάτοχο του οικείου γεωργικού προϊόντος, για να μην βρεί αυτός επωφελέστερη την παράδοση του προϊόντος του στην παρέμβαση.

Πράγματι, δεν πρέπει να λησμονείται ότι ένα γαλακτοκομείο, παραδείγματος χάρη, ενδέχεται να έχει συμφέρον να παρασκευάζει ορισμένη ποσότητα σκόνης γάλακτος κατ' έτος, για να αποσβεννύει το κόστος των εγκαταστάσεών του αφυδατώσεως (βλέπε σημείο 20.44 του υπομνήματος αντικρούσεως).

Στο πλαίσιο αυτού του συλλογισμού, η ύπαρξη μιας ενιαίας τιμής αφετηρίας του συγκεκριμένου γεωργικού προϊόντος συνιστά επομένως ουσιώδες στοιχείο· μπορεί μάλιστα να συναχθεί ότι, κατά γενικό κανόνα, τα συστήματα ενισχύσεων διαταράσσονται όταν σε ένα κράτος μέλος εφαρμόζονται διαφοροποιημένες τιμές του βασικού γεωργικού προϊόντος.

Η πραγματικότητα, ωστόσο, είναι πιο περίπλοκη και δεν μπορεί να αποφευχθεί μια λεπτομερής εξέταση καθενός από τα συστήματα ενισχύσεως.

Ο κανονισμός 1932/81 της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1981, περί χορηγήσεως ενισχύσεως στο βούτυρο και στο συμπυκνωμένο βούτυρο που προορίζονται για παρασκευή προϊόντων ζαχαροπλαστικής, παγωτών και άλλων προϊόντων διατροφής (ΕΕ L 191, σ. 6), προβλέπει ότι τα ποσά των ειδικών ενισχύσεων καθορί-

15 — Έστω και αν μπορεί να θεωρηθεί ότι παρεμποδίζεται η ομαλή λειτουργία του συστήματος παρεμβάσεως σε άλλο κράτος μέλος, αν οι πωλήσεις στην παρέμβαση αυξάνουν εκεί υπέρμετρα λόγω της δυσχέρειας εξαγωγής προς το Ηνωμένο Βασίλειο.

ζονται κατά τη διαδικασία της διαρκούς δημοπρασίας (άρθρο 1).

Οι ενδιαφερόμενοι μετέχουν σε συγκεκριμένη δημοπρασία, καταθέτοντας έγγραφη προσφορά εμφαίνουσα το ύψος της προτεινομένης ενισχύσεως (άρθρο 5).

Λαμβανομένων υπόψη των ληφθεισών προσφορών για κάθε επιμέρους δημοπρασία, καθορίζεται για το βούτυρο και για το συμπυκνωμένο βούτυρο μέγιστο ποσό της ενισχύσεως (άρθρο 7).

Η προσφορά απορρίπτεται αν η προτεινόμενη ενίσχυση είναι ανώτερη από το μέγιστο ποσό της ενισχύσεως που ισχύει για την επί μέρους δημοπρασία (άρθρο 8).

Όπως, άλλωστε, προκύπτει από τον κανονισμό 1723/81 του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1981 (ΕΕ L 172, σ. 14), με τον οποίο θεσπίστηκαν οι γενικοί κανόνες του εν λόγω συστήματος, σκοπός του συστήματος αυτού είναι η καθιέρωση ενισχύσεων που να μειώνουν την τιμή του βουτύρου σε επίπεδο ανάλογο με αυτό που ισχύει για το βούτυρο παρεμβάσεως (δεύτερη αιτιολογική σκέψη).

Είναι, επομένως, θεμιτό να συναχθεί ότι ο σκοπός του εν λόγω συστήματος ενισχύσεως επιτυγχάνεται όταν οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες επιτυγχάνουν να προμηθευτούν το βούτυρο σε μια τέτοια τιμή.

Κατά την άποψή μου, όμως, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι αυτό δεν συνέβη στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Προέβαλε την ύπαρξη της χαμηλότερης τιμής του γάλακτος, όταν αυτό προοριζόταν για την παρασκευή βουτύρου σε πλάκες. Η τιμή αυτή όμως ίσχυε μόνο για αυτή τη συγκεκριμένη περίπτωση, η δε ύπαρξή της δεν μου φαίνεται ότι ήταν ικανή να εμποδίσει τους παραγωγούς ειδών ζαχαροπλαστικής ή παγωτών να προμηθεύονται βούτυρο χύμα σε τιμή παραπλήσια προς την τιμή παρεμβάσεως. Η αιτίαση αυτή πρέπει, επομένως, να απορριφθεί.

Γ — *Επιχειρήματα περί διαφοροποιήσεως της τιμής του γάλακτος ανάλογα με τον προορισμό του αποκορυφωμένου γάλακτος*

Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η διαφοροποίηση των τιμών του πλήρους γάλακτος που χρησιμοποιείται για την παρασκευή βουτύρου ή κρέμας γάλακτος, ανάλογα με τον προορισμό του αποκορυφωμένου γάλακτος που εξάγεται από αυτή τη διαδικασία παρασκευής, εμπόδισε την ομαλή λειτουργία των κοινοτικών συστημάτων ενισχύσεων για το υγρό αποκορυφωμένο γάλα που προορίζεται για τη διατροφή παραγωγικών ζώων, αφενός, και για την παρασκευή τυρίνης, αφετέρου.

Η Επιτροπή στηρίζεται στο γεγονός ότι η τιμή του πλήρους γάλακτος ήταν υψηλότερη όταν το εξαγόμενο απ' αυτό αποκορυφωμένο γάλα χρησιμοποιούνταν για έναν από τους δύο αυτούς προορισμούς από ό,τι στην περίπτωση που το αποκορυφωμένο γάλα προοριζόταν για την παρασκευή σκόνης γάλακτος.

Κατ' αυτή, το πραγματικό ύψος της ενίσχυσης μειώνεται, αν ο χρήστης του υγρού αποκορυφωμένου γάλακτος υποχρεούται να αγοράζει το γάλα σε τιμή εξ υπαρχής υψηλότερη. Αν ίσχυε μία ενιαία τιμή του γάλακτος θα ήταν χαμηλότερη και έτσι θα επιτυγχάνονταν καλύτερα οι στόχοι των ενισχύσεων.

Στο σημείο αυτό πρέπει να εξεταστούν συγκεκριμένα και χωριστά οι δύο αυτοί τύποι ενισχύσεων.

1. Το αποκορυφωμένο γάλα που προορίζεται για τη διατροφή παραγωγικών ζώων

Ο κανονισμός 986/68 του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1968, περί θεσπίσεως των γενικών κανόνων σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεων για το αποκορυφωμένο γάλα και το αποκορυφωμένο γάλα εις κόνιν που προορίζεται για τη διατροφή ζώων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 120), προβλέπει ότι η καταβολή στο γαλακτοκομείο της ενίσχυσης για το αποκορυφωμένο γάλα εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι το γαλακτοκομείο δεν πωλεί το επεξεργασμένο αποκορυφωμένο γάλα σε τιμή υψηλότερη από την ανώτατη τιμή εξόδου από το γαλακτοκομείο. Η ανώτατη αυτή τιμή αποσκοπεί στην εξα-

σφάλιση της πραγματοποίησης του στόχου που επιδιώκεται με αυτή την ενίσχυση, ο οποίος είναι η χρησιμοποίηση της μεγαλύτερης δυνατής ποσότητας αποκορυφωμένου γάλακτος σε ρευστή κατάσταση για τη διατροφή ζώων. Η ανωτάτη τιμή πρέπει να καθορίζεται κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζει ότι η χρήση του αποκορυφωμένου γάλακτος για τη διατροφή ζώων θα είναι συμφέρουσα. Για το λόγο αυτό, η εν λόγω τιμή καθορίζεται λαμβανομένων υπόψη και των μέτρων παρεμβάσεως υπέρ του αποκορυφωμένου γάλακτος και του αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη, καθώς και των τιμών παρομοίων ζωοτροφών (δεύτερη αιτιολογική σκέψη).

Το Ηνωμένο Βασίλειο υποστήριξε, χωρίς να αποκρουσθεί ως προς το σημείο αυτό από την Επιτροπή, ότι το αποκορυφωμένο γάλα που προοριζόταν για αυτή τη χρήση δεν πωλήθηκε ποτέ σε τιμή υψηλότερη από την εν λόγω ανώτατη τιμή εξόδου από το γαλακτοκομείο.

Θα μπορούσε, ωστόσο, να προκύψει διατάραξη του συστήματος ενισχύσεως από το γεγονός ότι η τιμή του αποκορυφωμένου γάλακτος που προοριζόταν για την παρασκευή σκόνης γάλακτος ήταν καθορισμένη σε ύψος τόσο χαμηλό, ώστε τα γαλακτοκομεία να μην έχουν συμφέρον να πωλήσουν το γάλα πίσω στους κτηνοτρόφους, αλλά να είναι πιο συμφέρον γι' αυτούς να το μεταποιήσουν σε σκόνη γάλακτος.

Ο κανονισμός 1105/68 της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1968, περί των λεπτομερειών χορηγήσεως ενισχύσεων για το αποκορυφωμένο γάλα που προορίζεται για τη διατροφή των ζώων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 148), καθορίζει την ανωτάτη τιμή του εν λόγω γάλακτος βάσει, μεταξύ άλλων, της αξίας του αποκορυφωμένου γάλακτος, η οποία προκύπτει από την τιμή παρεμβάσεως του αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη (έκτη αιτιολογική σκέψη).

Μπορεί, επομένως, να υποτεθεί ότι αυτός ο μηχανισμός ενισχύσεως δεν διαταράσσεται όταν το αποκορυφωμένο γάλα πωλείται στους παρασκευαστές γάλακτος σε σκόνη σε τιμή όχι κατώτερη από την αξία του αποκορυφωμένου γάλακτος, η οποία προκύπτει από την τιμή παρεμβάσεως του αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη.

Στο σημείο 20.14, όμως, του υπομνήματος αντικρούσεως, το Ηνωμένο Βασίλειο δηλώνει ότι « όσον αφορά το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη, η τιμή στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου είναι κοντά στην τιμή παρεμβάσεως » (υποθέτω ότι « κοντά » σημαίνει λίγο υψηλότερη).

Το Ηνωμένο Βασίλειο συνεχίζει υποστηρίζοντας ότι « για να προσδιοριστεί η " αξία του αποκορυφωμένου γάλακτος ", όταν αυτό χρησιμοποιείται για να μεταποιηθεί σε σκόνη γάλακτος, είναι αναγκαίο να γίνει εκτίμηση της τιμής πωλήσεως στην αγορά του αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη και να αφαιρεθούν τα έξοδα, και κυρίως τα έξοδα αφυδατώσεως ».

Η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η εφαρμογή αυτού του τρόπου υπολογισμού οδήγησε σε τιμή πωλήσεως του αποκορυφωμένου γάλακτος στους παρασκευαστές σκόνης γάλακτος, που να είναι κατώτερη του ισοπόσου της τιμής παρεμβάσεως.

Καταλήγω, ως εκ τούτου, στο συμπέρασμα ότι το σύστημα διαφοροποιημένων τιμών που εφαρμοζόταν στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν διατάραξε το σύστημα των κοινοτικών ενισχύσεων για το αποκορυφωμένο γάλα που προορίζεται για τη διατροφή παραγωγικών ζώων.

2. Το αποκορυφωμένο γάλα που προορίζεται για την παρασκευή τυρίνης

Ο κανονισμός 987/68 του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 122), περί θεσπίσεως των γενικών κανόνων σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεως για το αποκορυφωμένο γάλα που μεταποιείται σε τυρίνη και τυρινικά άλατα, ορίζει, στο άρθρο 3, την ακόλουθη αρχή:

Η ενίσχυση που καταβάλλεται στον κατασκευαστή τυρίνης ή τυρινικών αλάτων « καθορίζεται κατά τρόπο ώστε η είσπραξη από την πώληση του αποκορυφωμένου γάλακτος που έχει μεταποιηθεί σε τυρίνη ή τυρινικά άλατα να ανταποκρίνεται προς την είσπραξη από την πώληση του αποκορυφωμένου γάλακτος που μεταποιείται σε αποκορυφωμένο γάλα εις κόνιν, η οποία υπολογίζεται:

— βάσει της τιμής παρεμβάσεως ή

— βάσει της τιμής αγοράς του αποκορυφωμένου γάλακτος εις κόνιν διά ραντισμού

(spray), πρώτης ποιότητος, εφόσον αυτή η τιμή είναι ανώτερη της τιμής παρεμβάσεως.

Αν ορισμένα κοινοτικά μέτρα έχουν σαν αποτέλεσμα την αύξηση, σε ένα κράτος μέλος, της τιμής στην οποία ο οργανισμός παρεμβάσεως αγοράζει το αποκορυφωμένο γάλα εις κόνιν, η ενίσχυση είναι δυνατόν να αυξηθεί κατ' αντίστοιχο ποσό σε αυτό το κράτος μέλος ».

Το άρθρο αυτό συνδέει δηλαδή άρρηκτα την ενίσχυση και την τιμή του γάλακτος που προορίζεται για την παρασκευή τυρίνης και τυρινικών αλάτων, αφενός, με την τιμή του ίδιου τύπου γάλακτος που προορίζεται για την παρασκευή γάλακτος σε σκόνη, αφετέρου.

Το γεγονός, επομένως, ότι οι MMB πωλούσαν το αποκορυφωμένο γάλα σε διαφορετικές τιμές, αναλόγως του αν προοριζόταν για τη μια ή την άλλη χρήση, αντέβαινε στις βασικές αρχές του υπό κρίση συστήματος ενισχύσεων και οπωσδήποτε διατάραξε τη λειτουργία του.

Συμπεράσματα

Συμμερίζομαι την άποψη που εκθέτει η Επιτροπή στις σελίδες 19 και 20 του δικογράφου της προσφυγής της, κατά την οποία το Ηνωμένο Βασίλειο ευθύνεται για το σύστημα τιμών που εφάρμοζαν οι MMB.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα όσα ανέπτυξα με τις παρούσες προτάσεις, έχω την τιμή να σας προτείνω να αναγνωρίσετε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, επιτρέποντας στις MMB

— να εφαρμόζουν σύστημα διπλής τιμής για το πλήρες γάλα που χρησιμοποιούνταν για την παρασκευή βουτύρου, αναλόγως του αν προοριζόταν να πωληθεί χύμα ή σε πλάκες,

και

— να επιβάλλουν διαφοροποιημένες τιμές για το πλήρες γάλα που χρησιμοποιούνταν για την παρασκευή βουτύρου και κρέμας γάλακτος, αναλόγως του αν το αποκορυφωμένο γάλα που εξαγόταν από αυτήν τη διαδικασία παρασκευής προοριζόταν για την παρασκευή σκόνης γάλακτος ή τυρίνης και τυρινικών αλάτων,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1422/78 του Συμβουλίου και το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1565/79 της Επιτροπής.

Δεδομένου ότι απέδωσα δίκαιο, κατ' ουσίαν, στην Επιτροπή, φρονώ ότι τα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων και των εξόδων της παρεμβαίνουσας, πρέπει να βαρύνουν το Ηνωμένο Βασίλειο.